

GORIŠKI SLOVENEK

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Carducci št. 10, II. nad.

Naročnine:

Italijanska kraljevina: Celo leto Lir 10.-
— Pol leta Lir 5.- — Tri mesece Lir 2.50
En mesec Lir 1.-

Oglasi:

Oglasi na drugi strani Lir 1.- za vrsto —
Mali oglasi Lir 0.05 za besedo — Znižane
cene za letne naročnike.

UBEŽNIKI - DEZERTERJI

Pred našimi očmi se odigrava pojav, ki utegne postati osodepoln za slovenski del dežele. Mislim na beg ljudstva iz naše dežele v Jugoslavijo. Zdi se, da imamo opraviti s pravo ubežno epidemijo, ki se ni polastila le razumnosti, temveč tudi trgovcev, obrtnikov, kmetov, delavcev, — skratka vseh, ki derejo kar na slepo iz dežele.

Dokler so nas zapuščali Kranjci in Štajerci, ki so v onih lepih časih radi hodili se gret v solneno Goriško in, bi rekel kdo, semkaj zgago delat, se nam ni zdela stvar tako pomisleka vredna, ker oni niso izrastli iz naših tal in niso za naše ljudstvo čutili. Ali sedaj ko začnemo uhajati sinovi naših avtohtonih, starodavnih, domačih korenin, nas ta pojav po vsej pravici vznemirja.

Brez dvoma ima vsakdo v sebi naravno stremenje, da si išče čim boljše pogoje za tim boljše življenje, ali v deželi, kjer nas čaka mnogo dela, obeta se pridemu tudi mnogo jela, da se nekoliko krepko izrazim po domači govorici. Kdor pa se dela straši, je figovec, ki ne bo nikjer pokazal kaj prida. Za onega, ki hoče delati in komur delo ne smrdi, je v deželi dela dovolj. In v naši deželi, ki je bila tako grozno prizadeta po vojnih dogodkih in v kateri je ljudstvo toliko trpelo, bo potrebno, da se vse inteligentne sile strnejo na delu, da se bodo mogla dežela vzpostaviti, to je, da se zopet vstvarijo taki pogoji, da bodo moglo naše ljudstvo zopet človeški živeti kakor je živelo pred vojno.

Zapuščati svoje ljudstvo v času največje sile in potrebe, pomeni počenjati krvno izdajstvo! Je pa tudi breznačajno in brezvestno za razumnost, da zapušča v sili deželo, ki mu je omogočila, da se je izsolal in dvignil na višjo socialno stopnjo; kajti razumnik se mora zavedati, da je za vzdrževanje šol prispevalo ljudstvo cele dežele s plačevanjem davkov.

Vi vsi, ki bežite iz dežele in iščete v Jugoslaviji služb in časti, ste, z našim največjim pesnikom Prešernom rečeno, Narobe-Katoni, ste prosti dezertjerji in kukavice. Nimate ljubezni ne do rojstne grude ne do svojega ljudstva, iz katerega ste se rodili. Kakor se izkuša zlato v ognju, ali je pravo ali ne, tako se izkuša prijatelj v sili in v nesreči in tisti, ki zapušča svoje ljudstvo v sili in v nesreči, je neznačajnej in njegov neprijatelj.

V svoji preprotni strogosti bi mislil, da je dovoljeno bežati iz dežele le onemu, ki je tukaj poizkusil vse, da ostane, a da nima nikakega drugega izhoda več, kakor da gre s trehonom za kruhom. Tedaj le iz tehtnih in važnih razlogov, če je prišla ekzistenca sploh v nevarnost, bi bilo moralno dovoljeno iskati si boljše kruha drugod.

Res je, da so danes gospodarske razmere v deželi jako težke, ali, kratkovidneži, ne vidite, da so danes po celem svetu gospodarske razmere težke? In razumeti morate vendar enkrat, da je ta doba prehodna in da, kedar se izvlečemo s pčgumnim delom iz sedanjih težkoč, se razmere spremenijo in zboljšajo. Le v delu je spas poedince, narodov in vsake države. Pečeni piščanci ne bodo nikomur in nikjer v usta leteli.

Ubežništvo razumnosti v drugih utegne postati za našo deželo naravnost katastrofa v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru, ker bežijo oni, ki bi mogli in tudi morali po svojih zmožnostih največ koristiti.

Ponajveč bežijo možki in nastane socialno vprašanje, kaj bo z žensstvom, katerega je vsled po vojni

na stalega upadka na možkih v deželi več ko možkih. Kaj bo z sklepanjem zakonskih zvez in kaj bo s naraščanjem! In ni na dlani ležeče, da mora del ženstva zabresti na kriva pota? Kdo je in bode tega kriv, če ne vi, ubežniki?

V deželi manjka menda okoli 200 učiteljskih sil, ki ne bi dali le mladini šolskega pouka, temveč kakor v preteklosti, tako bi delali tudi v bodoče pri kulturnih društvi za povzdigo ljudske izobrazbe. In kdo naj prevzame kulturne delo, če vi, kulturni delavci in kulturni pionirji bežite iz dežele?

In kdo dvigne gospodarstvo v deželi, če greste vi razumniki, ki ste sodelovali pri gospodarskih napravah, in če greste vi trgovci in boljši posestniki in organizatorji gospodarskih združenj in druženj iz naše dežele, ki ste jo večkrat imenovali mila, ljuba domovina?

Kar je vojna v treh ali v štirih letih pri nas s topovi pokončala, se na dā kar čez noč zopet vspostaviti. Delajo se na merodajnih mestih priprave, da se likvidira vojna škoda in izplača vojna odškodnina in upati je, da se vspostavljeno delo prične na najširši podlagi v bližnjem času. Zato pa je potrebno, da se, kakor gori rečeno, strne na delo vse, «kar leze in grede», da vstane iz razvalin obnovljena in lepša naša dežela. Ponavljam, da je izdajalec naroda, kdor le iz samopašnih namenov, iz koristolovstva in morebitno pričakovane udobnosti beži iz dežele! In vi, ki ste že bežali, niste junaki, ampak bojazljivci in šalobarde.

Tisti pa, ki bežijo iz dežele, ker se Italijanov bojijo, so strahopetni zajci, katerim lahko zakličemo poslovične besede: «Bežite hitro in glejte, da se več ne vrnete!» Če je naša usoda zapečatenā, potem se moramo vdati v nov položaj in v nove razmere, z njimi računati in po njih delati.

Vem, da bodete vi, junaki dezertjerji, pošiljali solzave pozdrave čez hribe in doline v domači zemlji zapuščenim svojem, a leti Vam jih ne bodo vračali, ker bodo v Vas videli proste ubežnike. In pride čas, ko se bodete, vi ubežniki, zopet vračali; ali kakor ni nikdo potočil ob Vašem begu solze žalosti, nikdo ne potочи ob Vašem povratku solze veselja. Nikjer spoštovan, povsod zaničevan: taka je usoda ubežnika!

Deželan.

Odgovornost avstrijskih Nemcev na vojni.

Pri izročitvi mirovne pogodbe Avstriji se je dodalo istodobno pospremmo pismo, v kojem pobija mirovna konferenca opombe avstrijske delegacije, ki je skušala zastopati stališče prijateljske države, češ, da je Nemška Avstrija nova država, ki nima z bivšo Avstrijo Habsburgovcem ničesar opraviti.

Clemenceau odgovarja na to: «Te opombe razkrivajo bistveno zgrešeno pojmovanje glede odgovornosti avstrijskega naroda. Zavezniške in vjedinjene velevlasti smatrajo vsled tega potrebnim označiti na kratko načela, ki se po njihovem mnenju morajo uveljaviti.

Avstrijski narod nosi v visoki meri skupno z ogerskim soodgovornost za zla, ki jih je prenašala Evropa skozi dobo petih let. Svetovna vojna je izbruhnila baš z «ultimatom», ki ga je odposlala dunajska vlada Srbiji, zahtevajoč v 48 urah sprejem seznama zahtev, s kojimi se bi popolnoma uničilo neodvisnost sosedne suverene države. Kraljeva srbska vlada je v navedenem roku sprejela vse te zahteve izzemši ono, s koso se je hotelo dejanski zatrei njeno neodvisnost.

Kljubu temu je avstro-ogerska vlada, zavrnivši vse ponudbe za sporazum in predloge za spravo na podlagi tega odgovora takoj otvorila sovražnosti proti Srbiji, nastopivši tako premišljeno pot, ki je morala dovesti do svetovne vojne.

Jasno je torej, da je bil ta ultimatum le hinavski povod za pričetek vojne, ki jo je avtokratična dunajska vlada v tesni zvezi z nemško vlado že davno pripravila in glede koje je smatrala, da je prišel ugoden trenotek.

Navzočnost avstrijskih topov pri obleganju Litticha in Namirja je en dokaz več, ako se bi ga potrebovalo, za ozko sovedležbo dunajske vlade z berlinsko v zaroti proti javni pravici in svobodi v Evropi.

Avstrijska delegacija sodi, kakor da bi odpadala odgovornost za te čine edino na habsburško dinastijo in njene hlapce. Po njihovem mnenju bi se mogel avstrijski narod po razsutu te monarhije pod udarci zaveznikov odtegniti odgovornosti za čine vlade, ki je bila njegova in ki je imela sedež v njegovem glavnem mestu.

Ako se bi avstrijski narod v letih pred vojno potlačiti militaristični in gospodovalni duh, ki je prešinjal vlado monarhije, ako bi dvignil glasen protest proti vojni, ako se bi branil podpirati in vzdrževati svoje vladajoče činitelje v stremljenju po vojni, tedaj bi bilo res mogoče vpoštevati obrambne razloge.

Toda vojni se je burno pritrjevalo v trenotku, ko je bila proglašena na Dunaju. Avstrijski narod je bil od začetka do konca nje goreč zagovornik. Ničesar ni storil, da se bi ločil od politike svoje vlade in svojih zaveznikov do dneva popolnega poraza na bojnem polju.

Dalje opisuje nota nasilje avstrijskega nemškega naroda, ki je stremil za tem, da bi zaslužil vse ostale nenemške narode in tako umetno napravil torišče nezadovoljnih narodov, s čemer se je ustvarilo podlago za evropsko vojno. Avstrijski Nemci so zašli baš radi tega v odvisnost Ogrov in berlinske politike, ki je enako njihovi, stremila po svetovni hegemoniji. Radi tega zavezniški svet v stanu zavzeti vidika, na kojega se postavlja avstrijska delegacija, ampak morajo smatrati avstrijski nemški narod za sovražnika, dokler ne podpiše mirovne pogodbe.

Na to pojasnjuje nota Nemški Avstriji razloge, radi kojih je zašla v neizmerne gospodarske težkoče. Pravi, da zavezniški nikakor ne nameravajo udušiti Avstrije, toda, ako se ista danes nahaja v nezonsnem gospodarskem položaju, je to nje lastna krivda. Pomisliti je, da je Avstrija s svojo politiko izčrpavala vse narode monarhije do mozga in osredotočila vso svojo gospodarsko moč v glavnem mestu. Vsled te politike je danes prerezan vsak dotok iz novih držav, ki nočejo ničesar več slišati od svojih prejšnjih trinogov.

Nadaljni stavki se nanašajo na vreditev premoženjskega vprašanja avstrijskih podanikov v inozemstvu in na dogovore, ki se imajo še izgotoviti med Avstrijo in sosednimi državami.

Povdarja se konečno, da se določil te mirovne pogodbe v nobenem pogledu več ne spremeniti, in da mora avstrijska delegacija tekom petih dni sporočiti, ali sprejme naložene pogoje ali ne. Ako jih ne sprejme, se smatra takoj premirje za prekinjeno in zavezniške in vjedinjene velevlasti storē potrebne korake, da vsilijo Avstriji svoje pogoje.

Tako je prišla zaslužena kazen tudi nad avstrijske Nemce, ki so tuhtali dolgo časa, kako bi potegnili glavo iz zanjke.

Nemci so razdejali svojo zračno flotiljo.

Glasom iz Berlina došlih poročil, ki jih prinaša agencija „Universal service de America“ so uničili Nemci svoje zračno brodogve, ki bi je bili morali glasom mirovne pogodbe izročiti zaveznikom. Bajš so na pr. „Zepeline“ tako temeljito uničili, da jih ni več mogoče popraviti. Na povelje nekega častnika so bili ti zrakoplovi iz visočine, v koji so bili privezani, spuščeni na tla tako, da se je vse do dobrega polomilo. Dvanajst Zepelinov je bilo na ta način uničenih na različnih krajih Nemčije. Ne ve se, ali se nahaja med uničenimi tudi največji in popolnejši Z 71. Enak zrakoplov, označen s Z 72, ni bil še dokončan in tudi ni dotaknjen od razdejalec.

Trdi se, da je nemška vlada pri tem činu popolnoma nedolžna in da je ta čin primerjati s potopom nemškega brodogva pri Scapaflovu, da nemški minister zunanjih zadev zatrjuje, da je vže uvedel preiskavo.

Med Italijo, Avstrijo in Nemčijo preneha cenzura brzojavov.

Z dnem 5. t. m. je odpravljena za brzojave v Avstrijo in Nemčijo vsaka cenzura. Ista ostane v veljavi le za Jugoslavijo, Čehoslovaško, Bulgarijo in Rumunijo.

Kaj dela mirovna konferenca.

Konferenca je stopila v zadnjih časih v hitrejši tempo, kajti naenkrat stojimo res pred podpisom mirovne pogodbe z

Avstrijo. Poroča se dalje, da se vroči s to mirovno pogodbo v zvezi stoječe mirovne klavzule tudi Jugoslaviji, Rumuniji in če treba tudi Bulgariji in Ogerski, ako odpošlje le-ta poslednja na mirovno konferenco delegacijo, ki bi jo ententa priznala za zastopstvo ogerske države.

Mirovna konferenca se peča namreč zopet z mislijo, da bi šla na daljše počitnice in zato pohiteva zadnje čase tako, da se je naravnost bati, da se v marsičem ne prenagli.

Najzanimivejše poglavje v nemški mirovni pogodbi so pač jamstva za narodne manjšine, bi bodo vključene v novih narodnih državah. Tozadevne klavzule jamčijo na vspešen način zaščito narodnih manjšin na kulturnem in verskem polju ter v uradnem občevanju. Mirovna pogodba je bila enoglasno sprejeta z edinim pridržkom v Macedoniji, kjer so hoteli postaviti Francozi svojega Visokega komisarja, da bi ščitil narodne manjšine, toda njihov predlog ni prodr. Mesto tega se je vrhovni zavezniški svet zjedini v formuli, ki pooblašča „Zvezo narodov“ vporabiti vsa potrebna sredstva, da se ščitijo interesi narodnih manjšin.

Razum Rumunije, ki se krčevito brani podpisati te klavzule, se zdi, da druge države ne bodo delale posebnih težav.

Toda odprto je ostalo v bulgarski mirovni pogodbi traško vprašanje. Znano je, da so se trgali zavezniški sami za to ozemlje, da se niso mogli med seboj zjediniti, kajti Angleži in Francozi so hoteli odrezati celo Tracijo Bulgarski, dočim so Amerikanci hoteli ohraniti Bulgarom vsaj „eno okence“ na egejsko morje. Vsekakor jim je zagotovljeno pristanišče Dedeagač z železniško progovo, dočim si pridružujejo zavezniški pravico prisoditi Tracijo pozneje ali Grčiji ali evropski Turčiji, ki bode pod nadzorstvom Zjedinenih držav, ki namigavajo na carigrški mandat.

Konečno je še uvaževanja vredna okoliščina, da predvideva nova nemška konstitucija v členu 2. in 61. možnost, da se vdeležujejo nemških vladnih opravil tudi avstrijski zastopniki, s čemer se je očitno nameravalo držati Avstrijo na vrvi, toda vrhovni zavezniški svet, spoznavši namen teh določil, je odposlal na nemško vlado energičen protest, v kojem zahteva takojšno odpravo tozadevnih določil, ki stoje v nasprotju z versailsko mirovno pogodbo. V nasprotnem slučaju da se zasede takoj večje nemško mesto, ki bi bilo Frankobrod. Rok za vreditev te zadeve se je določil na petnajst dni, tekom kojih se ima sestati nemška narodna skupščina in vgoditi zavezniški zahtevi.

Nova vest o vreditvi reškega vprašanja

Turinski „Stampi“ poročajo iz Rima, da so došle tje kaj brzojavke iz krogov italijanske delegacije v Rimu, da se je dosegel sporazum med Francijo, Anglijo in Italijo v reškem vprašanju s formulo, ki se ima predložiti še Wilsonu v pritrije. In sicer se bi šlo za sledečo formulo: ustanovitev neodvisne države z Reko in širokim ozadjem. Ta svobodna država bi bila upravljena od dveh Italijanov, dveh Jugoslovanov in enega Rečana.

Zara bi ostala svobodno mesto. Strah pred Wilsonom je že tak, da se še v isti vesti omenja, da mora tej rešitvi tudi Wilson pritriliti. Sedaj res nobeden človek ne vè, kaj hoče Wilson prav za prav.

Rumunci molče.

„Echo de Paris“ poroča, da se je pečal vrhovni zavezniški svet z novim položajem, ki ga ustvarjajo Rumunci s tem, da so odpravili popolnoma pokorščino vsem pozivom entente.

Ta list trdi, da se je razpravljalo o korakih, ki bi bili storiti. Meni se, da se med eventualnimi koraki nahaja tudi prelom diplomatskih odnošajev.

Nemci na prvi delavski konferenci.

Vrhovni medzavezniški svet je sklenil na posredovanje Clemenceauja, da se dopusti k prvi delavski konferenci, ki se bode vršila v Washingtonu, tudi Nemce in njihove bivše zavezničke.

Za priznanje volilne pravice ženskam.

V italijanski zbornici se te dni živahno razpravlja o zakonskem načrtu, s kojim dobe ženske volilno pravico. Ta zakonski načrt spada namreč k obvezam sedajne vlade in znači koncesijo napram socialističnim strankam, ki že delj časa silijo na to, da se bi tudi ženskam priznala volilna pravica. Računajo namreč na ti-soče delavk po tovarnah in obratih, ki so danes brezpravne v volilnih ozirih. Toda gospodje, ki zagovarjajo žensko volilno pravico, se najbrž ne zavedajo tudi velikanske nevarnosti, v koje jih zamore spraviti ženska pamet, ki je v marsičem popolnoma različna od moške.

Nekaj o plesih.

Ponovno slišimo in čitamo pritožbe o plesih, kritikovanje te zabave in pozive, naj se to zabavo omeji.

Kakor je navada pri naših „kritikih“ se oprijema tudi to vprašanje na napačni strani, ker se zahteva, da se bi nekako višjeoblastno kratkoma lo p'se prepovedalo.

Ako se bi pa to zgodilo, smo trdnega prepričanja, da bi zopet pričelo javka je in tarnanje, da nova vlada ne dovoli niti najnedolžnejših zabav. Gostilničarji in vročekrvna mladina bi vedla prav malo hvaležnosti za prepoved in omejitve te zabave, ki je danes edino razvedrilo naše razposajene mladine.

„Evo ga, kako zagovarja p'se“ nam porečejo nasprotniki, toda motijo se. A povdarjati moramo, da se je plesalo od kar svet stoji in da bode zastoj zaganjati se v to zabavo, ki je preveč privlačna za mladino in tudi za lahkožive starce, da se bi jo moglo prepovedati. Sicer je pa ples lahko tudi popolnoma nedolžna zabava, kajti le ta, ki hodi na p'se z nečednimi nameni, je obsojevanja vreden. Pripeti se pa, da se najdejo na plesih ti in oni in od tod tudi bojazen, da se mladina na plesih kvari.

Res je to, toda nihče ni še dal točnih nasvetov, kako bi se temu zlu odpomoglo, ako se ga že ne dá popolnoma spraviti iz sveta.

Pred vsem, kdo je kriv, da so plesi tako obilno obiskovani? Nobeden drugi kakor stariši, ki ne zadržujejo mladine, ampak jo puščajo na plesih od poznih ur in navadno celo brez vsakega nadzorstva. Mesto, da bi jih odvajali od plesa, jim je jako všeč, da se „punca“ v svili vrtili po podih. Poznamo dobre gospoderje z dežele, ki gredo v tem pogledu do neverjetnosti na roke svojim hčeram tako, da je po vaseh pravo tekmovalje med žensko mladino v svilnatih oblekah in elegantnih čevljičkah, s čemer se šopirijo kakor kokoši med žalostnimi razvalinami naše dežele. To je res žalostno pri današnji bedi, ki je ponekod tako velika, da vbojo ljudstvo niti ne more posluževati se aprovizacije, ker pomanjkuje denarja. Na plesih in radi plesov se pa res dosti denarja zapravja.

Toda „pametne besede“ je nasloviti na naše očete, matere in župane, da zadržujejo mladino in krotijo njeno v cvetje zrastlo preširnost in objestnost, ki jih dela nezmožne za resno bodočnost, ki čaka Slovence na Goriškem. Pravite, da so bedni časi, torej varčite in ne v dajte se poželjenjam svojih otrok, ampak zdramite se in poučujte z ljubeznijo svoje otroke, da so na svetu tudi druge zabave, ki blažijo srce in um bolje nego ples.

Delujmo na to, da se nam povrne pravice, gojiti pevka in glasbena društva, ljudske odre in zabavne večere, ki so brez dvojbe milim čutom našega ljudstva, bolj po godu nego odprta plesišča, v koje ima dostop tudi vsak družabni plelejš.

Odvajajmo torej po eni strani mladino na druga zabavališča, po drugi strani pa vi, občinske možje, obdačite javne p'se tako, da polde vsakemu volja zabavati se na odprtih plesiščih.

Zahtevajte naj se, če ne drugače, naredbenim potom uvedejo doklade na vstopnice in določil prispevek za javne reveže v taki visokosti, da bodo morali prireditelji plesov pomišljati poprej, kakor bodo riskirali občutne zgube.

To so edina in gotovo vspešna sredstva za omejitve javnih plesov, vse drugo ne bo imelo nikakega trajnega učinka.

Narod si mora sam pomagati, klčati na pomoč oblasti in svetnike, je danes težko, ker ne pozna nihče naših običajev in teženj.

Že vkoreninjenih razvad niti ni mogoče malioma prepovedati, ampak naj-uspešnejše sredstvo je, storiti jih nepotrebne z drugimi zabavami in onemogočiti jih z davčnim pritiskom.

J. P.

Domače vesti

Eksplozija v hotelu „de la Poste“. V tem hotelu je obšla zid granata. Pri popravilju hotela se je hotelo granato odstraniti. V ta namen se je toliko okoli granate in se zadelo tako nesrečno na njo, da je eksplodirala in težko ranila 45 let starega služabnika Alojza Vižintin in klerjara Pavla Venier. Prvega v prsi, drugega pa v glavo. Neki dečko, vnuk Vižintinov, ki se je nahajal nekaj korakov oddaljen od mesta, kjer se je pripetila eksplozija, je bil lahko ranjen v noge.

Eksplozija ročne granate v roki. 18 letni kmet Ivan Komel iz Solkana je pobral neko ročno granato, a komaj jo je imel dobro v rokah, je vže eksplodirala in mu poškodovala desno roko tako, da so mu jo morali odrezati v bolnišnici.

Čudna neizgoda. Eno zadnjih nedelj meseca avgusta je na vznožju skalovite Črne prsti kosil travo 58 letni kmet Anton Leban. Nad njim so se pasle koze, ki so s svojim skakanjem po skalah povzročile, da se je odlomila skala, ki je s tako silo zadela vbojega Lebana v roko, da mu jo je zlomila in da je moral nesrečnež iskati pomoči v tukajšnji bolnišnici vsmiljenih bratov.

Ciuffelli v Tolminu. Ciuffelli je zapustil vsekakor dobre spomine v Tolminu. Potem ko smo čitali eno verzijo o tem obisku v tržaškem „Lavoratore“, smo čitali v „Edinosti“ celo dve, eno uradno in en zasebni poludementi, iz kojega je nekako izhajalo, da so Slovenci sprejeli naravnost sovražno vbojega Ciuffellija.

No sedaj ima besedo goriška „Voce dell' Isonzo“, ki je dobila še eno poročilo neposredno od tolminskega očividca. Ta verzija se močno približuje uradnemu poročilu in vsekakor bode verojetno, da ga je sprejelo ono malo število Slovencev, ki je bilo obveščeno o prihodu Ciuffellija v Tolmin, z ono iskreno prijaznostjo, ki je Slovincu prirojena. Prav nič ne moremo zameriti prečastitemu tolminskemu dekanu, ako je v prijaznih besedah obravnaval ljudske potrebe, kajti v vsem tem je treba videti zavednost našega ljudstva, ki prihaja k spoznanju, da je treba zopet graditi mostove med sedanjostjo in bodočnostjo. Otročje in nespametno je kritikovati pogumnost človeka, ki hoče s svojo besedo doseči kaj dobrega v prid naroda.

Graje vredni so pač le oni, ki čakajo, da jim pridejo skozi „mirovno konferenco“ golobi v usta, ali pa „smrtna obdoba“, na kar seveda poberejo vsa svoja šila in kopita in pobegnejo v Jugoslavijo. Tisti Slovenci pa, ki ne morejo ali ne marajo nesti svoje zemlje in svoje hiše na hrbtu, morajo ostati tukaj in gledati negotovi bodočnosti pogumno nasproti. Prosimo radi tega vse trezne može v deželi, da razmišljajo o tem in se prepričajo, da smo imeli mi pri „Goriškem Slovincu“ vedno prav, ko smo obrazloževali naš položaj na Goriškem. Radi tega oklenite se našega lista.

Ciuffellijev program za upravo Julijske Benečije. Iz četrkove „Ere Nuove“ posnemamo glede: „Prihod generalnega civilnega komisarja Ciuffellija v Rim je v s potrebo, da se rešijo nujna vprašanja Julijske Benečije in določijo vkrepi, ki so potrebni za končno vreden te pokrajine.“

Tekom te prve dobe civilnega gubernatorata je zadobil Ciuffelli možnost prepričati se osebno o potrebah dežele in tem, kar pričakujejo odrešena prebivalstva od Italije, kakor tudi o načinu, ki bi bil najpripravniji za vtešenje potreb in zadostitev stavljenih nad.

Vspehi tega proučevanja eksel. Ciuffellija, izvršenega na podlagi neposrednega opazovanja, so bili sedaj predloženi ministrskemu predsedniku, s kojim bode lahko določiti smernice akcije za hitro vspostavo gospodarskega, upravnega in političnega življenja v osvobojenem ozemlju, kajti predlogi, ki jih stavlja Ciuffelli se bistveno vjemajo z nameni, ki jih je ponovno razodel v tem pogledu Nitti.

Radi tega se tudi domneva, da bode valutno vprašanje že radi samega na sebi in radi svojega učinka v pravnih, trgovskih in drugih odnošjih kmalu rešeno.

Glede porazdelitve Julijske Benečije v posamezne provincije, se zdi, da zavzema Ciuffelli stališče, da se ne more oddaljevati od stare upravne porazdelitve in da je umestno spoštovati, kolikor je le mogoče, jamstva deželne upravne avtonomije.

Toda porazdelitev volilnih okrajev je težavnejša v pokrajinah Tridentinske in Julijske Benečije, ker ni mogoče prezreti položaja političnih strank in disorientacije onih, ki so se tekom vojne popolnoma razsule, kajti večina njihovih izpostavljenecv, voditeljev ali organizatorjev se je nahajala ali izven države ali pa med interniranci, vsled česar niso mogle te stranke razvijati med vojno nikakega delovanja.

Vsa ta vprašanja bodo seveda formalno rešena še le potem, ko se izvrši aneksija.

Povožena starka. V pondeljek zjutraj je povozil težak avtomobil, ki je drdral proti Plavi, dvainšestdesetletno Marijo Brebec, ki si je pri padcu prebila crepinjo in ostala na mestu mrtva. Poznejše poizvedbe so dognale, da je bila ženska gluha in da vsled tega ni slišala avto-

mobilnega znamenja. Šoferja so deli pod ključ.

Soška žrtev. 24letni korporal Pavel Callea iz Terranove v Siciliji se je šel kopat v pondeljek zjutraj v Sočo pri Barki. Neveščega v plavanju so močni valovi kmalu požrli. Zastonj so bili vsi poskusi, da se bi mu rešilo življenje. Truplo so našli še le za dve uri časa na standrežkem obrežju.

Božjastni napad. Ženijskega delavca Karla Carabelli, 55 let starega, pristojnega v Varese, je napadla v pondeljek božjast, ko je šel po korzu Viktorja Emanuele III. Reveža so prenesli v hišo št. 15 in ga položili tam na dvoriščna tla.

Tako nekako po dveh urah čakanja je poslal magistrat nosilnico, na kojoj so ga položili in odnesli v bolnišnico vsmiljenih bratov.

Po pravici se uprašujemo, kedaj se vredi zdravstvena služba v mestu, ki je skrajno potrebna tudi z ozirom na stavbe in gradbe poslopj, kjer se nahajajo delavci v vedni nevarnosti.

Skrajni čas bi bil tudi, da se upelje v mestu tudi telefonska služba.

Nasilni pijanec. Neki vinjeni vojak-topničar, po imenu Giovanni Todeschini, 25 let star, se je ustavil na solkanski cesti pri branjevcu Alojziju Zunic in zahteval od njega vina. Branjevec mu je sicer dokazoval, da prodaja edino le sadje in da nima niti kapljice vina. Vojak je pričel na to postajati nasilen in je pograbil kozarec, ki ga je vrgele proti Zunicu, a je zadel v hrbet njegovo ženo. Na kričanje obeh branjencev so prihiteli še drugi vojaki, ki so nasilneža vkrotili in odvedli v zapore.

Ljubosumnosti. Pred nekimi večeri je pristostvoval tukajšni predstavi v poletnem gledališču 19 letni Ivan Leščak, stanujoč v via Barzellini št. 10, v družbi gospe Tereze Tomšič iz Sovodenj, stanujoče istotako via Barzellini št. 14.

Po enajsti uri se je nenadoma približal Leščaku neki Evgen Crasseviz, 27 let star, doma iz Ločnika in zamahnil z nožem proti levemu boku Leščaka. Zadel ga je težko. Nastala je zmešnjava, ki jo je vporabil Crasseviz, da jo je odkuril hitrih krač.

Toda karabinerji so ga marljivo zasledovali in v terek je srečal zločinca karabinerski maršal Sperandeo v kapucinski ulici ter ga seveda odvedel takoj v bližnje zapore. Govori se, da se gre za ljubosumnost.

Navadne neizgode. Petletni dečko Lucijan Cumar se je igral z malo granato, ki je kakor po navadi končno eksplodirala in ubogemu dečku razparala trebuh. Dečko je umrl v bolnišnici.

Iz Vrtojbe. (Prejemamo in priobčamo sledeči dopis): Prosimo našo cenjeno vlado, da popravi naše ceste Š. Peter-Bilje in sicer, da bi to cesto razširili, zvišali in ovinko zravnali. Posebno za to ker je naša sedajna vlada svetovno znana za gradbo dobrih cest.

A žalibog smo ravno mi zapostavljeni, ker se cesta popravlja po starem vglobljenem jarku, tako da se z nje odceja voda in zemlja na cesto, in da ostajajo vsi cestni ovinki taki, kakor pred 1000 leti. In v Gor. Vrtojbi je tako ozka ta kolovozna pot, da se komaj zbaše skozi voz sena posebno pri vili v početku gor. Vrtojbe, in tako naprej do biljenske križceste. Nujno prosimo te odpomoči v sporazumu z župani iz Vrtojbe in Bilj.

Dalje prosimo tudi našo vlado varčnosti, in da bi radi tega odpravila obe dež. kmetijski šoli, ker mi sami prese-gamo nje znanje v kmetijstvu. Raje naj bi v spodbujjo vlada vzorne kmetovalce in vrtnarje obdarila s predujemi, kar bi prav malo stalo in veliko zaleglo.

Istotako prosimo, da bi v našem divnem mestu Gorici — odstranili samostan uršulink iz sredine mesta v okolico in napravili počez ulice iz Raštela v ljudski vrt. S tem bi bilo samostanu samemu vstreženo, ker bi zunaj v predmestju mirno živel. V mestu pa bi bil promet v boljši zvezi, dočim se moramo sedaj vsi ogibati temu delu mesta, kakor bi bil okužen.

Enako prosimo tudi z ozirom na splošno pomanjkanje hrane, da bi vlada pustila predelati v polje „Velike roje“, in če mogoče še Panovec, vsaj kar je čistega, ker vojaških vaj in vojne same ne trebamo več, saj je itak skoro vse — hudič vzel.

Objava.

Obveščajo se vsi, ki imajo kakoršnekoli si bodi zahtevke napram vojaštvu, da sprejema likvidacijski urad glavnega stana III. armade do 15. septembra prošnje za odškodnine, najemnine, povračila rekviriranega blaga in drugih potrebščin, ki jih dolguje poveljstvo III. armade.

Po preteku tega dneva se ne jemljejo v vpoštev več nadaljne prošnje.

Sedež likvidacijskega urada glavnega stana tretje armade je v Trstu Via Campo Marzio št. 5.

TRST, 3. septembra 1919.

podpolkovnik Kr. Karabinerjev
Friderik Graveri

*) Ta objava zadeva one slovenske občine po Krasu in vipavski dolini, koder je bila razvrščena III. armada. (Op. ur.)

Izdajatelj: JOSIP PETERNEL.
Upravitelj in urednik: Karol Jušič.
Tiskarna G. Juch v Gorici.

Zobozdravniški atelje

Dr. Herkulej Pernecher
edini medicinski zobozdravnik v Gorici
Corso Vitt. Em. III. št. 14.
Atelje je odprt ob delavnikih in praznikih
od 8. predp. do 7. popoldne.

Ludovik Zotter Brivec na travniku št. 17. Se priporoča postrežba, hijeničica, sprejme tudi abonirance.

OZNANILO,

s kojim se obvešča interesirane stranke, da je prevzela

RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTÀ

v teh deželah v svoje področje vsako zavarovanje proti požaru, vlomu in za kristal od zavarovalne družbe „Feniks“ in „vzajemne iz Gradca“ za to se vabijo vsi zavarovanci pri teh družbah, da se oglasijo čim prej v uradu podpisane za ureditev dotičnih zavarovanj.

Glavni zastop v Gorici
Riunione Adriatica di sicurtà
Gorica, Via G. Carducci 10.

PROSTOVOLJNA PRODAJA POSESTVA

V TOMAJU NA KRASU.

Dne 10. septembra ob 9. uri predp. se proda v TOMAJU veliko posestvo obstoječe iz dveh hiš in več gospodarskih poslopj, vinogradov, njiv, travnikov, pašnikov in gozdov.

Dražba se bo vršila na licu mesta v TOMAJU št. 46.

Prodajalo se bode vsako zemljišče za se. Dražbeni pogoji so na vpogled pri notarju v Sezani.

! BAZAR !

Na Verdijem tekališču
Corso Giuseppe Verdi 13

Se nahaja bogata zaloga galanterij, papirja, dišav, toaletnega mila, steklenin, glinastih posod in posebno bogata izbira razglednic in časnikov.

Prodaja se vse na drobno in na debelo
Edina zaloga papirja „Abadie“

S cenami ne more nihče konkurirati.

: Leopold Zakraisek :

ZALOGA

gradbenega in podobnega materijala

CEMENT prve vrste od „Videmske družbe za furianski cement“. Prodaja na debelo in na drobno. Izvršuje se tudi vsako delo po naročilu. Izdelujejo se terase po vzorcu beneških mozaikov. Pripravljen materijal: opeke, cevi, stopnice, korita za napajanja in drugo.

ŽELEZA, firneži, kuhano laneno olje, cinkasta belina, barve in čopiče. Velika množina posod in cinkastega pleha in posebne sekirce za kuhinje. Katramirani kartoni.

Turdka UGO VOLPINI & C. GORICA
Via Contavalle št. 2.

Šolske pisanke se dobi v papirni trgovini
ANTONA PERTOT
GORICA - Via Municipio 4 - GORICA
filjalka, Via Teatro 18,
ki je bogato založena z raznovrstnimi pisarniški potrebščinami, šolskimi knjigami i. t. d. Ima tudi knjigovoznico in sprejema izdelovanje fotografskih slik, klišejev in druga slična dela.

Naznanjam, da sem začel strehokrilno obrt

v Gorici
(Largo Nicolò Pacassi 3 in 5)

in se priporočan hišnim gospodarjem, ki sem jo v staun dobro in hitro postreči. Sprejemam tudi izdelovanje vsakvrstnih načrtov in stavbenih proračunov.

Maksimiljan Poberaj
arhitekt.

GIOV. PATERNOLLI

CORSO G. VERDI 38.

Najstarejša knjigarna in trgovina s pisarniški predmeti. Bogata zaloga vsakovrstnih pisarniških potrebščin, slik, barv i. t. d.

SLOVENSKE KNJIGE.

Zaloga italijanske slovnice za Slovence: „Italijansčina za Slovence“ sp. V. Bandelj. Slovarji italijansko-slovenski, in slovensko italijanski. Slovenska postrežba

Borovaz & Colledani

GORICA, Riva Castello št. 4

Zaloga manufakturnega blaga na debelo

ZMERNE CENE

Banka za Julijsko Benečijo v Gorici

Anonimna družba -- Društvena glavica L 1,000.000

Agencije:

Ajdovščina, Ajello, Gradišče,
Gradež, Červinjan, Kormon,
Tržič.

Depoziti - posojila - odračuni

:: Brezplačna emisija bančnih nakazov, ::
:: ki so vporabljeni po celem kraljestvu ::